

Інтеркультурна модель розвитку сучасних міст: концептуальний аналіз

Ольга Горпинич, Зарема Ібрагімова, Державний університет телекомунікацій

У статті здійснено концептуальний аналіз інтеркультурної моделі розвитку сучасних міст, виокремлюються стратегії аксіологічного і діяльнісного підходів до розробок моделей модернізації сучасного міста, виявляються специфічні риси міської культури – мультикультуральність, багатополосність інтересів, цінностей, потреб і можливостей різних груп мешканців. Особливо значимими чинниками впливу на становлення сучасного соціокультурного простору багатоетнічного міста визначаються віртуалізація соціального простору та впровадження інформаційно-комунікативних технологій, які виражають якісну відмінність взаємодії міського населення як одиниці соціокультурної стратифікації культури певної регіональної спільноти. Досліджені тенденції участі в процесах формування соціокультурного простору українських міст широких кіл громадськості з активною й послідовною участю містян у здійсненні контролю над культурною політикою та засади організаційних умов сталого зворотного зв'язку громадськості і органів місцевої влади. Розглянуті теоретичні і методологічні засади практик соціологічного супроводу процесів розвитку багатоетнічних українських міських громад у контексті реалізації європейської стратегії інтеркультурності. Обґрунтовуються завдання соціологічного вивчення потреб міської спільноти в умовах інформаційного середовища та ускладнення соціокультурних взаємозв'язків між суб'єктами процесів модернізації культурного міського середовища. Констатується потреба в системному поєднанні соціологічних підходів на засадах інтегрування концепцій суспільного простору міста, ресурсної концепції міста, концепції соціалізації, соціокультурного капіталу міста, концепцій соціокультурної ідентифікації і міської ідентичності. Автори роблять висновок, що практики супроводу процесів розвитку багатоетнічних українських міських громад в контексті реалізації європейської стратегії інтеркультурності засвідчують значні перспективи соціологічних досліджень соціокультурного регіонального розвитку українських багатокультурних міст. Актуальними є наступні напрями: розробка критеріїв дослідження потенційно продуктивних секторів розвитку соціокультурного міського середовища та чинників активізації зацікавлених соціальних груп у контексті реалізації стратегій і завдань концепту інтеркультурності.

Ключові слова: багатокультурне місто, соціально-культурний розвиток, інтеркультурність, стратегія розвитку інтеркультурних міст, соціально-культурне проектування, соціологічний супровід

Intercultural model of the development of modern cities: a conceptual analysis

Olha Horpynych, Zarema Ibrahimova, State University of Telecommunications

The article presents a conceptual analysis of the intercultural model of development of modern cities, with an emphasis on the selection strategy and activity of axiological approach to developing models of modernization of a modern city, marked specific features of urban culture - multicultural, multipolarity interests, values, needs and opportunities for groups. Revealed that about the virtualization of the social space and the introduction of information and communication technologies, which express a qualitative difference between the interaction of the urban population as a unit of sociocultural stratification of the culture of a particular regional community, are determined by particularly significant factors influencing the formation of the modern sociocultural space of a multi-ethnic city. The tendencies of participation in the formation of the sociocultural space of Ukrainian cities by wide circles of the public with the active and consistent participation of citizens in exercising control over cultural policy are characterized and organizational conditions for sustained feedback from the public and authorities. The theoretical and methodological foundations of the practice of sociological support of the development processes of multi-ethnic Ukrainian urban communities in the context of the implementation of the European intercultural strategy are considered. The emphasis is on solving the problems of a sociological study of the needs of the urban community in the information environment and the complication of sociocultural relationships between the subjects of the processes of modernization of the cultural urban environment. The need for a systematic combination of sociological approaches based on the integration of the concepts of the city's public space, the resource concept of the city, the concept of socialization, the socio-cultural capital of the city, the concepts of sociocultural identification and urban identity is stated. The author's case was

the conclusion that the processes of maintenance practices for the development of multi-ethnic Ukrainian urban communities in the context of the European strategy for intercultural indicate significant prospects of sociological studies of social and cultural development of the Ukrainian regional multicultural cities. The article emphasizes that the following areas are relevant: the development of research criteria for potentially productive sectors of the development of the sociocultural urban environment and the factors of activation of interested social groups in the context of the implementation of strategies and objectives of the concept of interculturalism.

Keywords: *multicultural city, socio-cultural development, interculturality, development strategy of intercultural cities, socio-cultural design, sociological support*

Интеркультурная модель развития современных городов: концептуальный анализ

Ольга Горпинич, Зарема Ибрагимова, Государственный университет телекоммуникаций

В статье осуществлен концептуальный анализ интеркультурной модели развития современных городов, выделяются стратегии аксиологического и деятельностного подходов к разработкам моделей модернизации современного города, выявляются специфические черты городской культуры: мультикультуральность, многополюсность интересов, ценностей, потребностей и возможностей групп населения. Особенно значимыми факторами влияния на становление современного социокультурного пространства многоэтнического города определяются виртуализация социального пространства и внедрение информационно-коммуникативных технологий, которые выражают качественное отличие взаимодействия городского населения как единицы социокультурной стратификации культуры определенного регионального сообщества. Исследованы тенденции участия в процессах формирования социокультурного пространства украинских городов широких кругов общественности с активным и последовательным участием горожан в осуществлении контроля над культурной политикой и обосновываются организационные условия устойчивой обратной связи общественности и органов власти. Рассмотрены теоретические и методологические основы практик социологического сопровождения процессов развития многоэтнических украинских городских общин в контексте реализации европейской стратегии интеркультурности. Обосновываются задачи социологического изучения потребностей городского сообщества в условиях информационной среды и осложнения социокультурных взаимосвязей между субъектами процессов модернизации культурной городской среды. Констатируется необходимость в системном сочетании социологических подходов на основе интегрирования концепций общественного пространства города, ресурсной концепции города, концепции социализации, социокультурного капитала города, концепций социокультурной идентификации и городской идентичности. Авторы делают вывод, что практики сопровождения процессов развития многоэтнических украинских городских общин в контексте реализации европейской стратегии интеркультурности свидетельствуют о значительных перспективах социологических исследований социокультурного регионального развития украинских мультикультурных городов. Актуальными являются следующие направления: разработка критериев исследования потенциально продуктивных секторов развития социокультурной городской среды и факторов активизации заинтересованных социальных групп в контексте реализации стратегий и задач концепта интеркультурности.

Ключевые слова: *поликультурный город, социально-культурное развитие, интеркультурность, стратегия развития интеркультурных городов, социально-культурное проектирование, социологическое сопровождение*

Постановка проблеми.

Соціокультурний міський простір сьогодні переважно розглядається як значною мірою структуроване соціальне середовище, яке зазнає значних трансформаційних змін та інтенсифікації різних форм взаємодії соціальних суб'єктів. Разом з тим розширення культурного поля для сучасного мешканця міста спричиняє як значні варіації якісного і кількісного складу традиційних соціально-культурних груп, так і утворення нових груп, що виникають під впливами різних чинників поглиблення культурно-середовищної поляризації

всередині традиційних чи то шляхом формування нових моделей міжкультурних і міжгрупових взаємин. Ці зміни закономірно впливають на еволюцію і спрямування сучасних соціологічних розвідок, а традиційні дослідження соціальних аспектів урбанізації та її впливу на діяльність окремих індивідів і спільнот суттєво доповнюється деталізованим вивченням впливів суб'єктних чинників формування, принципів функціонування та перспектив еволюції значимих для міських спільнот соціокультурних утворень нового типу в широких контекстах регіонального розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій.

Основу дослідження феномену сучасного міжкультурного міста укладає комплексний підхід, що ґрунтується на здобутках «просторово зорієнтованої» галузі соціології – соціології міста (Е. Богардуса, Е. Берджеса, М. Вебера, Л. Вірта, Г. Зіммеля, Дж. Трагера, Р. Флоріди, Е. Холла), аналізі сучасного стану культури і розвитку культурної свідомості на сучасному етапі, зробленому в працях З. Баумана, П. Козловські, Е. Тоффлера, А. Турена, Н. Еліаса, засадах консолідованості багатонаціональних співтовариств та соціокультурної потреби в єдності в працях Е. Дюркгейма та Р. Мертона. На синтезі теорій зазначених теоретичних концептів ґрунтуються напрацювання дослідників функціонального потенціалу інтеркультурної комунікації (А. Манс, Д. Шанто, Є. Надью, К. Хованової-Рубікондо, Д. Пінеллі, Р. Вілсон, І. Гідікової, К. Фредетт, П. Бонніель, Ф. Вуд та багатьох інших), чії роботи заклали основні принципи низки програм «Інтеркультурні міста» й знайшли відображення в «Білій книзі Ради Європи з міжкультурного діалогу “Жити разом, як рівні в гідності”» (White Paper on Intercultural Dialogue “Living Together as Equals in Dignity”), «Підсумках Європейського року міжкультурного діалогу» (European Year on Intercultural Dialogue).

Виклад основного матеріалу.

У сучасному світі місто являє собою динамічне соціально-культурне середовище, яке здатне змінюватися залежно від факторної обумовленості як зовнішнього, так і внутрішнього характеру [1, с. 71]. Хоча мультикультурну активність міст у світлі чинників насамперед політичного та економічного характеру донедавна розглядали здебільшого як інструмент муніципальних і регіональних стратегій, спрямованих на залучення мобільного міжнародного капіталу і фахівців [12, с. 48–49], то на сьогодні у соціологічній науці є достатні аргументи для заперечення функціональних обмежень і нехтування впливів соціокультурних чинників на процеси розвитку міст, особливо у довготривалій перспективі. Якщо в працях, присвячених проблемам мобільності населення, міграційних процесів, зокрема управлінню культурним різноманіттям у приймаючих соціумах, дослідники наголошують на потребі диференціації об'єктів дослідження на групи, що мають різні культури повсякденності, системи цінностей і самоідентифікації [9], виходячи з природи цих процесів, що різко посилюють етнічну, конфесійну, лінгвістичну, культурну і т. п. неоднорідність приймаючих соціумів і ставлять перед ними серйозні виклики [7], то праці, присвячені дослідженню шляхів сприяння міжкультурному діалогу небезпідставно ґрунтуються на баченні більш глибокої ролі чинників культурного

різноманіття, що неминуче торкається різних сфер суспільного життя [5; 20].

Справедлива, на нашу думку, констатація недостатнього вивчення комунікативного простору сучасних міст як середовища потенційно продуктивної взаємодії міських спільнот, засвідчує необхідність перегляду чинних концепцій використання цього ресурсу і актуалізації соціологічного пошуку підходів до формування ефективних засобів досягнення суспільної солідарності в цьому питанні [3; 11].

Аналіз різноманітних практик застосування теорії мультикультуралізму дозволяє науковцям стверджувати, що в традиційному вигляді всі вони не позбавлені низки недоліків:

- концепти мультикультуралізму загалом ґрунтуються на повазі до інших культур, але не дозволяють уникнути переоцінки різниці в суттєвих відмінностях між ними;

- концепти мультикультуралізму не містять механізмів уникнення ненавмисних наслідків такої переоцінки;

- концепти мультикультуралізму часто слугують інструментом для впровадження політики ідентичності;

- концепти мультикультуралізму не регламентують чіткої явної політики, необхідної для створення умов взаєморозуміння і продуктивних відносин всередині культурних груп та між різними групами людей [19].

Аналіз теоретичних джерел дозволяє виснувати, що на відміну від концепту мультикультуралізму, що переважно описує стан взаємин у полікультурному середовищі сучасних міст, інтеркультуралізм виходить з потреби розвитку способів взаємодії між людьми з різними вихідними позиціями і системами поглядів, яка ґрунтується на засадах рівноправності і рівноцінності всіх суб'єктів соціальної взаємодії незалежно від їх соціальної, етнічної або релігійної належності.

Мета концепту інтеркультуралізму полягає в знаходженні форм, засобів і механізмів підтримки культурних відмінностей у процесі взаємодії «в рамках основоположних демократичних цінностей і міжнародних договорів про права людини» [19].

Принциповим у концепті бачиться цілеспрямоване сприяння «при кожній нагоді об'єднанню людей з різних культурними, мовними та релігійними традиціями, які призводять до змістовних взаємодій, і допомагають людям в порозумінні. Закономірно, що ґрунтуючись на найбільш загальних принципах мультикультуралізму, принцип інтеркультурності обстоює, насамперед, діяльне і активне сприяння розвитку, керуючись наступними засадами:

- поваги до несхожості;

- використання будь-якої можливості залучення до взаємодії людей різних культур, мови і віри;
- зниження ризиків і можливостей розшарування за політичними ознаками;
- встановлення нових навичок, оскільки мова йде не тільки про абстрактні «взаємодії», а й про розбудову культурних взаємин у різноманітних видах суспільних практик» [21].

Більшість дослідників вважають, що при активній підтримці з боку ефективних інститутів різноманітність може дійсно стати цінним активом для суспільства [17].

Беручи до уваги насамперед глобалізаційні тенденції, завдання, на думку Раджа Ісара, полягає в тому, щоб зрозуміти «нашу» культуру як «рухому і відкрито, а не застиглу і фундаментальну» [22]. На сьогодні, як свідчить фаховий аналіз ситуації на теренах різних держав, виявлені істотні потенційні можливості ще не задіяні повною мірою практично в жодній країні [8, с. 220]. Згідно з результатами багатьох досліджень, у своїй переважній більшості спільноти українських міст традиційно толерантні в міжетнічних комунікаціях, а більшість містян ставиться до етнічної різноманітності радше як до переваги, аніж проблеми та приймає як даність той факт, що всі культури схильні до змін, вступаючи між собою у взаємодію на громадській ниві [10, с. 91]. Однак, на думку дослідників правничих аспектів супроводу модернізаційних процесів у культурному середовищі сучасних міст, важливою проблемою є потреба урахування багатьох чинників у системній організації й політиці просування міжкультурних моделей у багатоетнічних містах. Насамперед, це стосується законодавчих чинників впливу на ситуацію, оскільки в законодавчому полі України на сьогодні існують й суттєві розбіжності у визначеннях прав суб'єкта на участь у формуванні культурної політики міської громади і можливості їх реалізації. Скажімо, Закон України «Про культуру» [6] обмежує можливості громадських ініціатив у культурній політиці, оскільки згідно зі статтею 32 «Співпраця державних органів та культурно-мистецької громадськості», що унормовує залучення громадян до формування та реалізації політики в культурній сфері («участь в підготовці проектів нормативно-правових актів, презентації України в різних сферах міжнародного культурного життя»), передбачає участь громадян, обмежену терміном «культурно-мистецька громадськість» [6]. Отже, згідно зі Статтею 1 чинного Закону, до «культурно-мистецької громадськості» належать лише «митці та працівники культури, інші працівники, об'єднані в професійні творчі спілки, національно-культурні товариства» [6], що суперечить Постанові Кабінету Міністрів України від 3 листопада

2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [13], оскільки не бере до уваги всі інші громадські і культурні середовища міст. Разом з тим, очевидно, що хоча кожна демократична держава, дотримуючись принципу діалогу і полілогу своїх етнічних культур, так чи інакше здійснює певні зусилля і несе певні затрати, а на рівнях державних і міждержавних такі проблеми зазвичай регулюються в чинному правовому і конституційному полі, то на рівні громадянського суспільства та побутовому вони вимагають щоденного діалогу і роботи свідомості кожної людини.

Тому таким важливим чинником здійснення концепту вбачається дослідниками вбачається філософське розуміння культури побутування багатонаціональних міст – і як поля усвідомлення і прийняття відмінностей, що виникають у генезі взаємодій тих чи інших культур на засадах толерантності – як вже виконаної роботи свідомості щодо такого осмислення. У цьому сенсі принцип полікультурності є критерієм самосвідомості – чи здійснена така робота, чи потрудились ми, щоб зрозуміти інших [2, с. 240–241].

Оскільки принципи концепту інтеркультурності виходять за рамки бікультурного концепту, за якого поважаються культурні відмінності, але пріоритет віддається культурі корінних народів (прикладом може слугувати сучасна Латвія, однак досвід цієї країни свідчить значну обмеженість і суперечливість такого підходу) [2, с. 241–242], ще одним ключовим аспектом, що впливає на ефект використання концепту «Інтеркультурні міста», є те, що цей концепт міського розвитку підходить до проблеми корінних причин нерівності, дискримінації та відсутності згуртованості як до природної тенденції побутування груп, об'єднаних на основі етнічних чи культурних критеріїв для забезпечення переваг для членів своєї групи за рахунок інших груп, а тому провадить політику створення інститутів, які б мінімізували чинники консолідації етнічно закритих груп.

У зазначених вище умовах культурне планування як спосіб розвитку міських громад згідно з концептом інтеркультурності в українських реаліях набуває дедалі більшого значення для низки культурологічних та емпіричних соціальних досліджень. Висновки досліджень процесів соціокультурної ідентифікації міських громад у контекстах розвитку етнокультурної ідентичності під впливом глобалізаційних процесів упродовж останніх десятиліть дають змогу наблизитися до більш адекватного пізнання соціальної трансформації і перспектив модернізації міської спільноти на нових засадах [4, с. 22–28].

Дослідники одностайні у тому, що важливу роль у формуванні комфортного соціального середовища

міста відіграє думка його територіальної громади, яка на основі тісних соціальних зв'язків усе більшою мірою самоорганізовується, а взаємодія суб'єктів характеризується дедалі глибшим проникненням чинника суб'єктності в усі сфери буття [18].

Типовим прикладом соціологічного підходу до проблем розвитку міста є комплексне дослідження об'єктивних і суб'єктивних чинників впливу, насамперед урахування думки пересічних містян в обґрунтовані характеристики міського середовища загалом, аналіз ефективності стратегії і механізмів подолання проблем [14; 15; 16]. Серед важливих напрямків соціологічних досліджень соціокультурного простору міста виокремлюються наступні:

- аналіз соціальних проблем міста та ступеню задоволення життям у місті загалом;
- дослідження символічного простору міста та його впливу на внутрішній стан мешканців, їх поведінку, самопочуття в місті;
- вивчення специфіки соціокультурного середовища, чинників здатних зумовлювати певні особливості типу поведінки мешканців;
- вивчення персоналізованого соціокультурного простору містян, самооцінка ними міського укладу і способу життя, чинників впливу на сприйняття міста і ставлення до нього;
- дослідження образу міста в свідомості окремих значущих для міста груп, виокремлення активних міських субкультур;
- дослідження типових соціокультурних ідентифікаційних практик мешканців міста;
- аналіз кількісно-якісних параметрів розвитку міської громади, динаміки соціокультурних властивостей міської спільноти, характеру чинних, актуальних та перспективних способів самопрезентації, стратегії протиставлення іншим тощо;
- аналіз методів і форм діяльності міської влади над налагодженням ефективного суспільного діалогу з проблем культури міського повсякдення;
- аналіз рівня залучення до взаємодії всіх суб'єктів соціокультурного розвитку міста в питаннях планування, проектування, конструювання іміджу міста та створення його бренду.

Висновки.

У ході аналізу матеріалів теоретичних джерел з проблеми розвитку сучасних міських громад встановлено, що моделі розвитку, які ґрунтуються на концепті мультикультуралізму, не регламентують чіткої явної політики, необхідної для створення умов взаєморозуміння і продуктивних відносин усередині культурних груп та між різними групами людей.

Упродовж останнього десятиліття в межах здійснення євроінтегративної політики набула поширен-

ня інтеркультурна модель розвитку сучасних міст, метою якої є знаходженні форм, засобів і механізмів підтримки культурних відмінностей у процесі взаємодії «в рамках основоположних демократичних цінностей і міжнародних договорів про права людини» в умовах збереження основних специфічних рис міської культури – мультикультуральності, багатоплюсності інтересів, цінностей, потреб і можливостей різних груп мешканців.

Принциповим у концепті бачиться цілеспрямоване сприяння при кожній нагоді об'єднанню людей з різними культурними, мовними та релігійними традиціями, які призводять до змістовних взаємодій, і допомагають людям у порозумінні.

Важливу роль у формуванні комфортного соціального середовища міста на засадах інтеркультурності відіграє думка його територіальної громади, яка на основі тісних соціальних зв'язків все більшою мірою самоорганізовується, а взаємодія суб'єктів характеризується дедалі глибшим проникненням чинника суб'єктності в усі сфери буття.

У вказаному контексті культурне планування соціокультурного міського середовища, як спосіб розвитку міських громад згідно з концептом інтеркультурності в українських реаліях набуває дедалі більшого значення, що потребує подальших культурологічних та соціологічних досліджень.

Розглянуті теоретичні і методологічні засади практик соціологічного супроводу процесів розвитку багатоетнічних українських міських громад у контексті реалізації європейської стратегії інтеркультурності дозволяють обґрунтувати завдання соціологічного вивчення потреб міської спільноти в умовах інформаційного середовища та ускладнення соціокультурних взаємозв'язків між суб'єктами процесів модернізації культурного міського середовища.

Враховуючи вищесказане, можна виокремити потребу в системному поєднанні соціологічних підходів на засадах інтегрування концепцій суспільного простору міста, ресурсної концепції міста, концепції соціалізації, соціокультурного капіталу міста, концепцій соціокультурної ідентифікації і міської ідентичності.

Практики супроводу процесів розвитку багатоетнічних українських міських громад у контексті реалізації європейської стратегії інтеркультурності засвідчують значні перспективи соціологічних досліджень соціокультурного регіонального розвитку українських багатокультурних міст. Актуальними є наступні напрями: розробка критеріїв дослідження потенційно продуктивних секторів розвитку соціокультурного міського середовища та чинників активізації зацікавлених соціальних груп у контексті реалізації стратегій і завдань концепту інтеркультурності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Афанасьєва Л. В. Роль соціокультурного середовища в модернізації сучасного українського міста. *Наукові праці. Сер.: Соціологія*. 2014. №. 234. Вип. 222. С. 70–74.
2. Афанасьєва Л. В. Соціокультурне середовище як референт модернізації сучасного українського міста : колективна монографія / Л. В. Афанасьєва та ін. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2019. 391 с.
3. Бауман З. Город страхов, город надежд / [пер. с англ. А. Смирнова]. *Логос*. 2008. №3 (66). С. 24–53.
4. Глебова Н. І. Вплив глобалізаційних процесів на етнокультурні ідентичності в сучасному вимірі. *Соціологічні студії*. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. № 1. С. 22–28.
5. Горпинич О. В., Архипова А. О. Соціологія масових комунікацій та медіапланування : навчальний посібник. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2018. 255 с.
6. Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/12852.html>.
7. Интеграция инокультурных мигрантов: перспективы интеркультурализма / отв. ред. И. П. Цапенко, И. В. Гришин. Москва : ИМЭМО РАН, 2018. 233 с.
8. Колісник В. П. Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти : монографія. Харків : Фоліо, 2003. 240 с.
9. Куропятник А. И., Куропятник М. С. Интеркультурализм: постмультикультуральный дискурс социальной интеграции. *Вестник РУДН. Серия: Социология*. 2018. № 2. С. 145–156.
10. Межкультурный город: шаг за шагом. Практическое руководство для применения городского модели межкультурной интеграции. Страсбург : Совет Европы, 2013. 132 с.
11. Мусиездов А. «Общий язык тротуара»? Критика дискурса публичных пространств. *Український соціологічний журнал*. 2014. № 1–2. С. 18–22.
12. Пахтер М., Лэдри Ч. Культура на перепутье. Культура и культурные институты в XXI веке / пер. с англ. М. Гнедовский. Москва : Классика-XXI, 2003. С.48–49.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%DO%BF>.
14. Результати соціологічного дослідження «Особливості менталітету місцевої громади Мелітополя». Мелітополь : Лабораторія соціологічних досліджень МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. 58 с.
15. Результати соціологічного дослідження «Етнічні спільноти Мелітополя на шляху формування політичної нації». Мелітополь : Лабораторія соціологічних досліджень МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. 66 с.
16. Робота культурно-дозвілевих установ та культурне мапування очима мелітопольців. Результати соціологічного дослідження. Мелітополь : Лабораторія соціологічних досліджень МДПУ, 2012. 21 с.
17. Хубер Й. Межкультурная компетенция для всех – подготовка к жизни в гетерогенном мире. Издание Совета Европы, 2012. (Intercultural competence for all – Preparation for living in a heterogeneous world, Joseph Huber (ed), Council of Europe 2012). URL: <https://rm.coe.int/16802ff5f1>.
18. Ярошенко М. Креативне місто. URL: <http://novosti.kr.ua/index.php/analytics/9729-kreatyvne-misto-kreatyvne-misto>.
19. Enskild motion. Motion till riksdagen: 2014/15:311 av Serkan Köse (S). En nationell interkulturell strategi. URL: <https://data.riksdagen.se/fil/F4B418D4-C2AA-48FE-B8F6-0E0178D4E6BD>.
20. García Agustín Ó. Intercultural Dialogue: Visions of the Council of Europe and the European Commission for a Post-Multiculturalist Era. *Journal of Intercultural Communication*. 2012. № 29. URL: <http://www.immi.se/intercultural/nr29/garcia.html>.
21. Platform for Intercultural Europe. URL: <http://www.intercultural-europe.org>.
22. Tolman E. Cognitive maps in rats and men. *Psychological Review*. 1948. 55 (4). P. 189–208.

REFERENCES

1. Afanasijeva, L. V. (2014). Rolj sociokuljturnogho seredovyssha v modernizaciji suchasnogho ukrajinsjkogho mista [The role of socio-cultural environment in the modernization of the modern Ukrainian city]. *Naukovi praci. Ser.: Sociologhija – Scientific works. Ser.: Sociology*, 234 (222), 70–74 [in Ukrainian].
2. Afanasijeva, L. V. et al. (2019). *Sociokuljturne seredovyshe jak referent modernizaciji suchasnogho ukrajinsjkogho mista [Sociocultural environment as a referent of modernization of the modern Ukrainian city]*. Melitopolj: FOP Odnorogh T. V. [in Ukrainian].
3. Bauman, Z. (2008). *Gorod strahov, gorod nadezhd [The city of fears, the city of hopes]*. (A. Smirnov, Trans). Logos, 3 (66), 24–53 [in Russian].
4. Ghlebova, N. I. (2012). Vplyv ghlobalizacijnykh procesiv na etnokuljturni identychnosti v suchasnomu vymiri [The impact of globalization processes on ethnocultural identities in the modern dimension]. *Sociologhichni studiji – Sociological studies*, 1, 22–28 [in Ukrainian].
5. Ghorpynych, O. V., & Arkhypova, A. O. (2018). *Sociologhija masovykh komunikacij ta mediaplamuvannja [Sociology of mass communications and media planning]*. Kyiv: Derzhavnyj univertsytet telekomunikacij.
6. On Culture: Law of Ukraine from 14.12.2010 No. 2778-VI. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/12852.html> [in Ukrainian].

7. *Integracija inokulturnyh migrantov: perspektivy interkul'turalizma [Integration of inocultural migrants: prospects of interculturalism]*. (2018). I. P. Capenko, I. V. Grishin (Eds.). Moskva: IMJeMO RAN [in Russian].
8. Kolisnyk, V. P. (2003). *Nacionaljno-ethnichni vidnosyny v Ukraïni: teoretychni zasady ta konstytucijno-pravovi aspekty [National-ethnic relations in Ukraine: theoretical principles and constitutional and legal aspects]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
9. Kuropjatnik, A. I., & Kuropjatnik, M. S. (2018). Interkul'turalizm: postmul'tikul'tural'nyj diskurs social'noj integracii [Interculturalism: postmulticultural discourse of social integration]. *Vestnik RUDN. Serija: Sociologija – RUDN Journal of Sociology*, 2, 145–156 [in Russian].
10. *Mezhkul'turnyj gorod: shag za shagom. Prakticheskoe rukovodstvo dlja primenenija gorodskogo modeli mezhkul'turnoj integracii [Intercultural city: step by step. A practical guide for applying the urban model of intercultural integration]*. (2013). Strasburg : Sovet Evropy [in Russian].
11. Musiezdov, A. (2014). «Obshhij jazyk trotuara»? Kritika diskursa publicnyh prostranstv ["Common language of the sidewalk"? Critique of the discourse of public spaces]. *Ukraïns'kij sociologichnij zhurnal – Ukrainian Sociological Journal*, 1–2, 18–22 [in Russian].
12. Pahter, M. (2003). *Kul'tura na pereput'e. Kul'tura i kul'turnye instituty v XXI veke [Culture at a crossroads. Culture and cultural institutions in the XXI century]*. (M. Gnedovskij, Trans.), (pp. 48–49). Moskva: Klassika-HHI [in Russian].
13. On ensuring public participation in the formation and implementation of public policy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 3.11.2010 № 996. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%DO%BF> [in Ukrainian].
14. Rezul'taty sociologichnogho doslidzhennja «Osoblyvosti mentalitetu miscevoji ghromady Melitopolja» [Results of the sociological research "Peculiarities of the mentality of the local community of Melitopol"]. (2016). Melitopolj: Laboratorija sociologichnykh doslidzhenj MDPU im. B. Khmeljnyckogho [in Ukrainian].
15. Rezul'taty sociologichnogho doslidzhennja «Etnichni spiljnoty Melitopolja na shljakhu formuvannja politychnoji naciji» [Results of the sociological research "Ethnic communities of Melitopol on the way to forming a political nation"]. (2016). Melitopolj: Laboratorija sociologichnykh doslidzhenj MDPU im. B. Khmeljnyckogho [in Ukrainian].
16. Robota kul'turno-dozviljevykh ustanov ta kul'turne mapuvannja ochyma melitopoljciiv. Rezul'taty sociologichnogho doslidzhennja [Work of cultural and leisure institutions and cultural mapping through the eyes of Melitopol residents. The results of a sociological study.]. (2012). Melitopolj: Laboratorija sociologichnykh doslidzhenj MDPU [in Ukrainian].
17. Huber, J. (Ed.). (2012). *Mezhkul'turnaja kompetencija dlja vseh – podgotovka k zhizni v heterogennom mire [Intercultural competence for all – Preparation for living in a heterogeneous world.]*. Izdanie Soveta Evropy – Council of Europe. Retrieved from <https://rm.coe.int/16802ff5f1>.
18. Jaroshenko, M. *Kreatyvne misto [Creative city]*. Retrieved from <http://novosti.kr.ua/index.php/analytics/9729-kreatyvne-misto-kreatyvne-misto>.
19. Enskild motion. Motion till riksdagen: 2014/15:311 av Serkan Köse (S). En nationell interkulturell strategi. Retrieved from <https://data.riksdagen.se/fil/F4B418D4-C2AA-48FE-B8F6-0E0178D4E6BD>.
20. García Agustín, Ó. (2012). Intercultural Dialogue: Visions of the Council of Europe and the European Commission for a Post-Multiculturalist Era. *Journal of Intercultural Communication*, 29. Retrieved from <http://www.immi.se/intercultural/nr29/garcia.html>.
21. Platform for Intercultural Europe. Retrieved from <http://www.intercultural-europe.org>.
22. Tolman, E. (1948). Cognitive maps in rats and men. *Psychological Review*, 55 (4), 189–208.

Горпинич Ольга Валеріївна

Кандидат філософських наук, доцент
Державний університет телекомунікацій
03680, Київ, вул. Солом'янська, 7

Email: olga220570gor@ukr.net

Ібрагімова Зарема Ізмаїловна

Аспірант
Державний університет телекомунікацій
03680, Київ, вул. Солом'янська, 7

Email: olga220570gor@ukr.net

Horpunych Olha

Ph.D. of Philosophy Sciences, Assoc. Prof.
State University of Telecommunications
7, Solomenska St., Kyiv, 03680, Ukraine

ORCID: 0000-0002-6101-4612

Ibrahimova Zarema

Ph.D. Student
State University of Telecommunications
7, Solomenska St., Kyiv, 03680, Ukraine

Цитування: Горпинич О. В., Ібрагімова З. І. Інтеркультурна модель розвитку сучасних міст: концептуальний аналіз. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2020. Т. 23, № 4. С.13–19.

Citation: Horpunych O.V. & Ibrahimova Z. I. (2020). Interkultura model rozvytku suchasnykh mist: kontseptualnyi analiz [Intercultural model of the development of modern cities: a conceptual analysis]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 23 (4), 13–19.

Стаття надійшла / Article arrived: 05.03.2020